

Sygn. akt I CSK 144/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa G. Spółki z o.o. w W., obecnie T. S.A. w W.
przeciwko Towarzystwu Budownictwa Społecznego P. Spółki z o.o.
w S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 marca 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 października 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania
oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 października 2014 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej Towarzystwa Budownictwa Społecznego P.Spółki z o.o. w S. od wyroku Sądu Okręgowego w W. zasądającego od pozwanej na rzecz powódki G. Spółki z o.o. w W. (obecnie T. S.A. w W.) kwotę 80.628,59 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 stycznia 2012 r. i kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie to oparte zostało na podzielonych i uznanych za własne przez Sąd Apelacyjny ustaleniach faktycznych Sądu Okręgowego. Z ustaleń tych wynika, iż strony łączyła umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych. W dniu 8 stycznia 2012 r. powódka wystawiła fakturę obejmującą należności przysługujące jej za okres od 1 grudnia 2011 r. do 31 stycznia 2012 r., na kwotę 83.640 zł. Z zawartego w niej zestawienia usług telefonicznych wynikało, iż pozwana spółka w okresie rozliczeniowym objętym fakturą zrealizowała połączenia międzynarodowe między innymi do Gabonu, Monaco, Wybrzeża Kości Słoniowej. Pozwana wszczęła postępowanie reklamacyjne wskazując na nieprawidłowe obliczenie należności, ze względu na wyszczególnienie w rozliczeniu połączeń międzynarodowych, których nie wykonywała. Powódka odmówiła uwzględnienia reklamacji argumentując, iż wszystkie zakwestionowane połączenia telefoniczne zostały wykonane przy wykorzystaniu loginu i hasła PIN udostępnionego pozwanej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, iż powódka wykazała, dochodzoną pozwem należność przedstawiając umowę o świadczenie usług telefonicznych, fakturę oraz bilingi szczegółowo wskazujące wszystkie objęte rozliczeniem rozmowy telefoniczne. Wprawdzie pozwana twierdziła, iż wymienione w rachunku połączenia międzynarodowe, zostały wykonane bez jej wiedzy i zgody przez osoby trzecie, w wyniku włamania do systemu telekomunikacyjnego, ale wbrew treści art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. nie udowodniła swoich twierdzeń. Podkreślił, iż zgodnie z regulaminem świadczenia usług telekomunikacyjnych wiążącym strony, pozwana uzyskała wyłączny dostęp do indywidualnego hasła abonenta z numerem PIN, co nie pozwala akceptować nie popartych żadnymi dowodami twierdzeń skarżącej o niewykonaniu przez jej pracowników, lub inne osoby trzecie, za jej wiedzą i zgodą

zakwestionowanych połączeń telefonicznych. Nie podzielił zarzutu pozwanej jakoby Sąd Okręgowy bezzasadnie oddalił jej wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu telekomunikacji, przy jednoczesnym wytknięciu braku z jej strony niezbędnej inicjatywy dowodowej. Stał na stanowisku, iż opinia biegłego nie może służyć ustalaniu faktów, a jedynie udzieleniu wyjaśnień w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych. Tymczasem skarżąca zmierzała za pomocą opinii biegłego do wykazania czy sporne połączenia zostały wykonane przez jej pracowników czy też przez osoby trzecie bez jej wiedzy i zgody w wyniku włamania do systemu. Tak sformułowany wniosek dowodowy nie zmierzał do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, dotyczył faktów, które mogły być wykazane innymi środkami dowodowymi, w tym przede wszystkim dowodem z zeznań świadków.

W skardze kasacyjnej pozwana zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzuciła naruszenie: art. 6 k.c. w związku z art. 104 i 106 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 243 ze zm. – dalej: „p.t.”) oraz art. 3 w związku z art. 232 i 391 § 1 k.p.c., art. 227 w związku z 217 § 3, 278 § 1, 299 w związku z art. 391 § 1 i 382 k.p.c., a także naruszenie art. 98 § 4 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Formułując te zarzuty skarżąca domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku, oraz wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania ewentualnie orzeczenia, co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa, z uwzględnieniem obowiązku zwrotu spełnionego świadczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż dopuszczalne jest wskazanie dopiero w skardze kasacyjnej pominiętych wcześniej przepisów prawa materialnego, jeżeli posłużą do prawidłowego rozstrzygnięcia wnoszonego roszczenia. Zarzuty formułowane w tym względzie przez stwierdzenie braku zastosowania w zaskarżonym wyroku, określonych przepisów prawa materialnego, muszą być jednak odnoszone do stanu faktycznego sprawy stanowiącego podstawę zaskarżonego wyroku sądu drugiej instancji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1936 r., C II 2283/35, OSP 1936, nr 12,

poz. 727; z dnia 11 marca 1948 r., Po.C 59/48, OSN 1948, nr 3, poz. 85; z dnia 23 czerwca 1954 r., 1 CO 21/54, OSN 1955, nr 3, poz. 50; z dnia 29 lipca 1999 r., II UKN 56/99 OSNAPiUS 2000, nr 22, poz. 829; z dnia 19 sierpnia 2004 r., V CK 38/04, PS 2005, nr 10, s.130; i z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 48/09, M. Prawn. 2009, nr 14, s. 748). Natomiast powódka w dotychczasowym postępowaniu nie powoływała się na okoliczności faktyczne uzasadniające przyjęcie, iż jej reklamacja została rozpoznana po terminie wynikającym z art. 106 ust. 6 p.t. co miałoby skutkować domniemaniem, że została ona uwzględniona i wpływać na rozkład ciężaru dowodu w stosunku do zasad ogólnych wynikających z art. 6 k.c. Zarzut niezastosowania lub niewłaściwego zastosowania prawa musi być rozpoznawany wyłącznie w kontekście ustalonego w zaskarżonym wyroku stanu faktycznego. Sąd Najwyższy będąc związany podstawami faktycznymi zaskarżonego orzeczenia, nie jest uprawniony do modyfikacji ustalonego przez sądy *meriti* stanu faktycznego, ani do samodzielnego konstruowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 3 k.p.c.). W skardze kasacyjnej brak także zarzutów naruszenia prawa procesowego, prowadzących do skutecznego podważenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, odnoszących się do braku ustaleń dotyczących terminowości postępowania reklamacyjnego, co nie pozwala na podzielenie zarzutów naruszenia art. 6 k.c. w związku z art. 104 i 106 ust. 2 p.t.

Zasadnie natomiast zarzuciła skarżąca, iż żadna ze wskazanych przez Sąd Apelacyjny przyczyn akceptacji stanowiska Sądu Okręgowego o odmowie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z dziedziny telekomunikacji na okoliczności związane z ustaleniem ewentualnej kradzieży impulsów telefonicznych na szkodę abonenta, nie może być uznana za usprawiedliwioną.

Po pierwsze, pominięcie dowodu na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy okoliczności faktyczne zostały wyjaśnione zgodnie z twierdzeniami strony wnioskującej o przeprowadzenie określonego dowodu. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 września 1966 r., II CR 314/66, OSNCP 1967, nr 2, poz. 39; z dnia 3 kwietnia 2001 r., I CKN 373/00, nie publ.; z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 543/07, nie publ.; i z dnia 27 czerwca 2014 r., I CSK 497/13, nie publ.). Taka sytuacja nie miała w sprawie miejsca, co jest równoznaczne z pozbawieniem skarżącej możliwości udowodnienia jej twierdzeń.

Po drugie, odmowa przeprowadzenia dowodu, mimo niewyjaśnienia spornych okoliczności, o których mowa w art. 217 § 3 k.p.c. może nastąpić w przypadku, gdy teza dowodowa jest nieistotna dla rozstrzygnięcia lub proponowany środek dowodowy jest nieprzydatny do jej udowodnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2007 r., IV CSK 41/07, nie publ.). Nie powinno budzić wątpliwości, że ustalenie ewentualnego włączenia się do urządzenia telekomunikacyjnego, za pomocą połączenia fizycznego, czy też wykorzystania fal radiowych lub elektromagnetycznych, przełamania stworzonego przez operatora sieci systemu zabezpieczeń i stworzenia możliwości uruchomienia impulsów telefonicznych na rachunek abonenta, wymagało wiedzy specjalnej, a w konsekwencji przeprowadzenia wnioskowanego przez pozwaną dowodu z opinii biegłego.

Dowód ten ma charakter szczególny, ponieważ jego celem jest dostarczenie sądowi wiadomości specjalnych niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy. Posiadana przez biegłego specjalistyczna wiedza może być pomocna sądowi do oceny ustalonych wcześniej okoliczności faktycznych bądź do wykrycia tych okoliczności, gdy ich samodzielne wykrycie przez sąd nie byłoby możliwe. Okoliczność, iż zaistnienie określonych faktów i ich znaczenie dla wyniku procesu ostatecznie ustala sąd orzekający, nie oznacza, iż sąd nie może ustalać podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w oparciu o dowód z opinii biegłego. Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, jakoby w rozpoznawanym przypadku dowód ten mógł być zastąpiony inną czynnością dowodową, w postaci zeznań świadków. Różnica między tymi dowodami ma charakter zasadniczy, skoro świadek przedstawia jedynie sądowi swoją wiedzę o spostrzeżeniach mających związek ze sprawą, a biegły dostarcza sądowi wiedzę specjalistyczną potrzebną do dokonania ustaleń faktycznych i oceny zebranych dowodów.

Sądy obu instancji najwyraźniej przyjęły, iż dysponowanie przez skarżącą indywidualnym hasłem abonenta i numerem PIN nadanym przez operatora, wyklucza przeprowadzenie rozmów na jej koszt przez osoby trzecie, w przypadku zachowania wymaganej regulaminem poufności danych. Rzecz jednak w tym, iż pozwana twierdziła, że do kwestionowanych rozmów międzynarodowych wykonanych do Monaco, Gabonu, Sierra Leone, Wybrzeża Kości Słoniowej,

Senegalu, doszło na skutek bezprawnego zarachowania impulsów telefonicznych na jej konto, wobec popełnienia czynu zabronionego przez osobę trzecią. Natomiast sądy nie dysponując wiedzą specjalną w tym przedmiocie, nie dokonały sprawdzenia tego twierdzenia i jednocześnie uniemożliwiły dokonanie takiej weryfikacji poprzez przeprowadzenie wnioskowanego przez skarżącą dowodu.

Taki stan rzeczy uzasadnia zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 217§3 k.p.c. wiadomości specjalne były, bowiem niezbędne do miarodajnej oceny zasadności powoływanych przez pozwaną okoliczności mających niweczyć uprawnienie powódki (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1999 r., I CKN 223/98, nie publ.; z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 245/06, nie publ., z dnia 12 czerwca 2015 r., II CSK 450/14, nie publ.). W systemie apelacji pełnej sąd drugiej instancji nie mógł pominąć środka dowodowego bezzasadnie oddalonego przez sąd pierwszej instancji w sytuacji, gdy strona zgłosiła stosowny zarzut w apelacji, a wnioskowany dowód – tak jak w rozpoznawanym przypadku - miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 1999 r., III CKN 254/98, nie publ; z dnia 14 stycznia 2014 r., II UK 211/13, nie publ; z dnia 27 czerwca 2014 r., I CSK 497/13, M.Pr. Bank. 2015, nr 11, str. 36-40).

Nie można wykluczyć, że odmowa przeprowadzenia wnioskowanego dowodu mogła mieć wpływ na wynik sprawy, skoro opinia biegłego może potwierdzić tezę pozwanej, iż impulsy telefoniczne zostały uruchomione na jej rachunek w wyniku bezprawnej ingerencji w urządzenia telekomunikacyjne i przełamania istniejących zabezpieczeń, czyli czynu zabronionego stypizowanego w art. 285 k.k. Można wyciągać negatywne konsekwencje wobec podmiotu, który nie sprostął ciężarowi dowodzenia (art. 6 k.c.), ale nie w sytuacji, gdy jednocześnie – jak w sprawie, w której wywiedziono skargę - sąd oddalił wniosek dowodowy zmierzający do udowodnienia faktów mających przemawiać za oddaleniem powództwa. Przytoczone uchybienie przesądza o wadliwości stanowiska Sądu Apelacyjnego i uzasadnia podstawę skargi kasacyjnej z art. 217 § 3, 227 w zw. z art. 391 oraz 382 k.p.c.

Chybiony okazał się zarzut naruszenia art. 3 k.p.c. w związku z art. 232 i art.

391 § 1 k.p.c. Przywołane przepisy dotyczą ciężaru dowodu w ujęciu procesowym i formułują obowiązek aktywności dowodowej stron w kontradyktoryjnym procesie. Poza zdaniem drugim art. 232 k.p.c. (którego podstawa skargi w świetle treści stawianego zarzutu i jego uzasadnienia nie dotyczy), są adresowane do stron, a nie do sądu. Przepisy te nie stanowią podstawy wyrokowania sądu nie mogą mieć wpływu na poprawność wydanego przez sąd rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 1998 r., II CKN 104/98, nie publ., z dnia 15 listopada 2004 r., IV CK 170/04, nie publ.; z dnia 11 lipca 2001 r. V CKN 406/00, Prok. i Pr. – wkł. 2002, nr 4, poz.45, z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 293/07, nie publ. i z dnia 15 lutego 2008 r., I CSK 426/07, nie publ.).

Zarzut naruszenia art. 299 k.p.c., nie został uzasadniony, nie wymaga on, zatem odniesienia, skarga kasacyjna nie spełnia, bowiem w tym zakresie wymogu konstrukcyjnego wymienionego w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. Również zarzut naruszenia art. 98 § 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. nie może być przedmiotem kontroli kasacyjnej, a powinien być zgłoszony w postępowaniu zażaleniowym, jako dotyczący rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Kwestia ta traci na znaczeniu wobec treści wydanego w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięcia, obejmującego akcesoryjne orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i 108 § 2 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c.).